

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:
з Австрії:
на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокє число по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові по два дні крім неділі руских свят о 5½ год. по полудні.
Редакция, адміністрация експедиция «Руслана» при ул. Оссолинских ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише напередне застереженя.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

„Переслідовані“ москвичі.

(Δ) Мало що не в кождім числі часописий наших москвичів можна зустрінути ся з жалями і наріканнями на «гоненія» і «переслідованія Русских». Коли недавно бобрецьке старство відомого професора київської гімназії, Юліяна Яворского, котрий по наших церквах і бібліотеках приходських загарбує дорогоцінні образи і рідкі печатні книги, для російських музеїв, а при тім проповідує об'єднательну московську ідею, вівало до виїзду з Борусова, підняла «Прикарп. Русь» страшне нарікання на «переслідованія Русских» і написала на сю тему дві передовиці, кінчаючи окликом: «Русский народъ de facto лишень отечества!» Такі самі жалі піднімав сей дневник а також і «Галичанець» про «гоненія на наше духовенство», якого ніби то допускають ся на нїм наші Владики. Чи сї жалі і нарікання відповідають дійсности, чи нашим москвичам справді так затроєно житє, бачимо з інших подій. Ми недавно в новинках подали звістку про «Народный Съездъ» москвичів, який они називають своєю «верховной народной магистратурой» і про «общее собрание Русской Рады», а нині хочемо подрібнїше поговорити про сї справи.

Маємо в Австрії «народный парламент» на основі загального і рівного права виборчого, отже проповідники новосла-

візму, товариші російських чорносотенців, що зібрали ся в Софії на т. зв. «всеславянський» конгрес, прибрали собі для надання більшої поваги і значіння високопарну назву «всеславянський парламент» так і наші галицькі москвичі записали ся і назвали свій «Народный Съездъ» своїм «народнымъ парламентомъ». Видно, що не так то їм при тих «переслідованіяхъ» і «гоненіяхъ» скрутно, як они голосять у своїх часописах, коли мають навіть свій «народный парламентъ», своє «новое Народное Правленіе», що відбувало 29. н. ст. червця «совѣщанія».

На тім зїзді виринула знов суперечка між дудикевичівцями а королівцями, однак дневник гр. Бобринского зазначає, що духовенство таки осудило поступованє «старого курса» і стануло по стороні Дудикевича, а на доказ сего наводить «Прикарп. Русь» ось що:

„Лучшимъ доказательствомъ того, что въ нашей народной организации духовенство является очень влиятельнымъ факторомъ, что ему отведено въ ней достойное мѣсто, является фактъ, что въ составъ Народнаго Съѣзда входитъ 150 священниковъ, при 154 чел. крестьянъ и 94 чел. мірскихъ интеллигентовъ. Уѣздными организаторами является 29 священниковъ, 21 интеллигентъ и 6 чел. крестьянъ!“

Не маємо причини сумнівати ся о правді сего запевненя «Прикарп. Руси», бо не від нині відома річ, яким духом дихає та часть духовенства, яка називає себе «русско-народнымъ»,

стоїть під прапором д-ра Дудикевича і ісповідує «народное и культурное единство всего русскаго народа». Програма д-ра Дудикевича є та сама, що й російських об'єднатель і обруситель, себ то «самодержавіє, православіє и народность» (розуміє ся московска, до єдности з котрою др. Дудикевич і єго однородні признають ся), та сама, яку між руским народом і духовенством проповідував свого часу Іван Наумович. А куди завела єго та ідея, дуже добре се тямимо, бо до возсєдиненя з православною російскою церквою і з «державною Русю».

Що наш погляд не є виссаний з пальця, але дійсною ісповідію сеї части руского духовенства, яке називає себе «русско-народнымъ», потвердив пролюдно на дудикевичівськїм «народнім парламенті» визначний представник сеї части духовенства «депутатъ о. Корнилий Сеникъ», що перед двома рками так торжественно гостив гр. Бобринского і генерала Владімірова в Бережницї королівській і разом з іншими однородцями устроїв для московських «гостей» справдешній триумфальний похід з Жидачова до Заболотова, до о. Савюка, а по богослуженю звідтам до Бережницї. Отже о Сеникъ мав «докладъ» (оферат) о своїй і своїх товаришів діяльности в галицькїм соїмі а тїдак (наводимо навмисне дословно з «Прикарпатской Руси»)

„останавливается на своей рѣчи, произнесенной въ сеймѣ въ Малантинъ вечеръ и счастливъ, что, ему припа-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

Слова сї були для Ормебі повиною, якої не міг зі спокоєм перенести, бо она була логічним наслідком його визнаня.

— Все — сказав — манить мене у вашій церкві. Цїлість здасть ся мені пляном так знаменито виведеним, так неподібним до релігії, в якій я уродив ся і виховав ся а в якій безнастанно треба шукати бракующих сполук, до того церков ваша, видаєть ся мені, є основою на любови, на любови, розумієть ся, надиродній, майже непонятій. Замітили ви певно, отче, як скоро нераз робить порівнанє наша думка. Часто отже я, сплячи в нашій надбережній станції, глядїв на широке море і гадав, що ми, протестанти, дивимо ся на Бога ширшим кінцем далековида, робимо Його через се далеким, малим, незамітним; а ви, католики, дивите ся на Нього вузьшим кінцем, збільшаєте і Його притягаєте до себе. Наш Бог — се той Бог, в якого научили мене вірити, се Бог в гори Синай, а Христос наш — Христос історичний, а се не вистарчає для людскости, що вітхає до Бога; а сю тайну зрозуміли ви.

Мене здобувала повага і застановленє, з яким сей молодець промовляв. Слова його були повні чувства і зрозуміня порожнечі, яку відчував у своїй душі!

Замовчав і довго не говорив нічого, палив папіроску; я знов розважав про многі річі і стидно мені було, що ми так мало цїнимо сей божеский дар віри. Вкінці Ормебі обізвав ся до мене:

— Не зовсім зрозумів я, отче, вашу замітку про шестий змісл. Ту чейже не о змісли ходить, а о душу. Ми входили в царину глибоких квестій, що, признаю ся, трохи мене соромило, бо я від трицяти літ не мав в руках книжки філософічного змісту. Від чогож однак переносити? Говорю:

— Позвольте, що виясню. Чи були ви коли в заведеню для хорих на очі, або в домі для слїпих?

— Так, особливо за границею.

— Замітили ви отже певно, що є всілякі роди слїпоги. Одні слїпі з причини катаракти, інші наслідком утрати очних галок, інші задля гидкої плівки, наростлої на очах. Найстрашнійши однак для мене є вид хлопчика або дівчинки, що підходять до нас, глядять уперто лискучими оченятами, із сочивкою зовсім чистою, зіницею нормально розширеною, білком очним, закращеним сею легкою тїною синяви, що означає зовсім здорове око. Однак сї діти є зовсім слїпі. Відки походить їх калїцтво?

— Оптичний нерв завмер — одвітив швидко.

— Так. Колиб ви кризь чорний отвір зіниць тих очий впускали найсильнїше сьвітло сонїчне, або лучі власної морської ліхтарні електричної, то чи чув би який наслідок? успіх?

— Для очий ніякий. Міг би хиба наступити паралїж мозку.

— Так. Отже любий товаришу, колиб ви

до остаточности навіть вливали навіть людське сьвітло диспут філософії, догм на сїтківку людської душі, позбавленої оптичного нерву віри, то душа ся буде темна і темною зїде до гробу.

— Вповні я сему не є винен; в кождім случаю треба чуда, щоби я виздоровів.

— Маєте слухність. Треба найчистїшого Божого сьвітла.

І тому мій сотрудник добираєть ся до твердинї небесної при помочи кріпких самопалів: діточої молитви. А коли зі своєї сторони бажаєте за одним разом дістати ласку Божу, то вишукайте овечку найбільше заслужену і найбільше прибуту судьбою із мойого етада (Бітра має їх цілий реєстр) і просїть, щоб молила ся за вас а дуже швидко збудить ся у вас змісл віри і здивуєте ся своєю довгою слїпотою.

— Сердечно дякую — сказав, повстаючи, — не надїяв ся я, що переведу вечер так приємно й поучаючо.

— Бо ви надїяли ся стрїнути старого, сьмїшного чоловіка, жартовливого, цось на подобу Фальстафа!*

— Даруйте, сего я не сказав, — похопив ся, пікручуючи нервово вуси.

— Розумієть ся, в тім лежить похибка, що осуджуємо з поверховности. Демокрит був так само філософом, як Гераклїт а однак жив кількадесят літ довше. Вірте мені, що сьмїх кризь в собі часто велику філософію.

— Дійсно. І мушу сказати на основі довгого а заравом милого досьвіду, що ви, священники, є найбільше веселими зпоміж знаних мені людей — з вїтком хиба наших моряків, хоч

ло бь удѣль сказать, а собственно повторить въ галицкомъ сѣмѣ то, что сказаль слишкомъ 40 лѣтъ тому назад о. І. Г. Наумовичъ, провозгласить открыто и смѣло национальное и культурное единство нашей родины съ Державной Русью. И тогда и нынѣ это наше национальное credo высказаль священникъ. Тогда нашъ великій просвѣтитель тяжко пострадалъ за этотъ патріотическій долгъ, нынѣ меня, какъ видите — заключилъ о. депутатъ — не постигла за это кара, что и дасть намъ надежду, что рѣшительнымъ, открытымъ путемъ добьемся скорѣй нашего права.“

Отсе стае несхитним доказом настрою, переконанъ та засад „русско-народного духовенства, котре признае ся явно до засад голошених Іваном Наумовичом, а до того о. Сенік хвалить ся тим, що за се не постигла его нїяка кара а тим самим заохочуе інших „идѣть и творѣть такожде“! Коли відправлюване о. Давидяком в „сслуженіи оо. І. Давидовича и Р. Красицкого“ в Успенській церкві молебня в честь „дорогимъ гостямъ и братьямъ, гр. Бобринскому, генералови Владимірови і камергеррови Гіжицкому і „спѣтіє“ в їх честь „многолѣтствію“ (гл. Галичанинъ ч. 156 з 12. (25) юля 1908 р.) не видавало ся ще достаточним доказом, яким духом дишуть, якими засадами, поглядами і змаганями переняте „русско-народное духовенство“, то о. Сенік своєю промовою на „Народномъ сѣздѣ“, покликуючись на пок. Наумовича висловив се зовсім виразно і недвозначно, та ще й заохотив інших, щоби вступали неустрашимо в его слѣди і в слѣди „великого просвѣтителя Наумовича“.

Скажемо на се „имѣя уши слышати, за слышитъ“, а до чого доведе работа сего зїзду і всіх его учасників, тих 150 свѣщеників, котрі входять в его склад і тих 29 свѣщеників-організаторів, се вже висловила також „Прикарпатская Русь“ отсиими словами:

„Народный Сѣздъ убѣдилъ всѣхъ наглядно, что весь русский народъ крѣпко сплотилъ свои ряды въ нашей Организации и мы вѣримъ, что также тѣ немногочисленные единицы, котрыя до сихъ поръ держались въ сторонѣ отъ нашихъ организованныхъ рядовъ оставятъ свое вредное народному дѣлу выжидательное положеніе

порівнане се звучить так дивно. Коли вже мова про моряків, то нехай мені буде вільно, для висказаня вам моєї вдячності, сказати, як парохови, се, про що я вже трохи сказав отцю сотрудинови, іменно, що він наразить ся на чимало клопотів а також видатків, коли не покине проєкту рибачького корабля. Я трудив ся для нього в сій справі, бо йому на нїм так залежить та маю лихі прочутя. Не знаючи добре сего, що говорю отцю парохови, та справді неспокойний а кажу се на основі мойого довгого досвѣду.

Попрашав ся зі мною, в дверях закурив цигаро а я вернув до кімнати, розумуючи, чи я не зробив я сором католицькій філософії; думка моя однак вертала уперто до останних слів Ормебі. Що буде, коли о. Летбі заплутаєть ся в сю лиху справу тепер, коли все добре заповідаєть ся? Як мало застановляють ся молоді над тим, що справляють чимало клопотів старому, свойому парохови!

(Дальше буде).

*) Фальстаф властиво: Джон Олькестль, еретик пятацятото столітя, засуджений на смерть в р. 1417. В двох драмах Шекспіра („Гайнріх IV“ і „Веселі жінки з Віндзору“) виведений він під тим іменем, як воплочене жарту і хитрости і належить найбільше геніяльних характерів шекспірових творів. — Пр. пер.

и пойдуть туда, куда позоветъ ихъ патріотическій долгъ.“

Куди веде та робота, се річ ясна — але для тих, що ідуть сею дорогою, є одно лише прибіжище. Коли „Прикарпат. Русь“ підносить жалі, що „русскій народъ лишень отечества“, то ми на се скажемо, що его „отечествомъ“ Суздаль — Московщина і тамтуди дорога всім Дудикевичам et comp.!

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Дневникарство не перестає обговорювати наглого відроченя держ. ради. Ми подали вчера голос півурядового Fremdenblatt у, а нині наведемо голоси інших віденських часописий. Die Zeit думає, що Поляки не хотять наражувати ся на небезпеку опозиції в хвилі найбільшого розятрення польско-русских взаємин. Сего нетакту не допустять ся, по думці сего дневника, Поляки, котрі доси вели все обережну політику.

Отсей погляд Zeit-у вказує, що укр. руский клуб міг би був вихиснувати належно політичне і парламентарне положенє в останній хвилі, на колиб мав посеред себе такого бистрого політика, як п. Василько.

Vaterland припускає також, що Поляки надумать ся до осени инакше і не схотять ризикувати, бо зробилиб велику похибку політичну, колиб нетерпеливі прихильники каналів чисто господарску справу переміняли на політичну і відступили від давної традиційної політики управлюваної польским колом для добра держави.

Подібні погляди висловлюють також консервативні польскі дневники, коли тимчасом всепольскі і тротрадратичні піддувають польске коло до опозиції. В тим дусі також випала резолюція, ухвалена після відроченя на останнім засіданю кола.

„Коло стоїть непохитно на становищі каналового закона з 1901 р. ухвал соймових і численних своїх резолюцій, особливо обстає коло рішучо при правах краю законом про водні дороги набутих і уповновласнено президию кола заявити правительству, що коло є рішене виснувати властиві послїдовности, колиб оборона того правного становища кола мала показати ся безуспішною“.

N. fr. Presse наводить в порівнаню з сею резолюцією давнїшу резолюцію в сій справі поль. кола з 23. червця, котра зазначає, що коло не допустить до дальшого відрочуваня каналового закона. Порівнявши обидві резолюції, виводить N. fr. Presse, що коло тепер вступило на практичну дорогу одної можливости і технічного виконаня, бо домагає ся тільки, щоби дальше не відрочувано сїї справи. Алеж коли оно говорить про „набуті краєм права“ на основі водного закона, то тим оно виступає з домаганями до економічних вкладів, які би край осягнув сею будовою, а се можна оцінити кругло на 100 мільонів. Значить, що оно готове до переговорів що до узглядненя державно-фінансових і технічних перепон, які висувують ся проти будови водних каналів, щоби край не потерпів через те шкоди. Колиб коло було скорше так пояснило своє становище, кінчить N. fr. Presse, і не стяло при популярнім оклику, щоби зараз розпочати будову каналів, не булаб літна сесія так покінчила ся, а державна рада булаб могла довершити витчених робіт.

Замітна є відозва німецко-народного союза, котрою признає, що держ. рада ухвалила вправді бюджет і кілька дрібних законів, але не успіла розв'язати ані одного важного питання, що стояли на черзі. Задля народних спорів терплять не тільки Чехи і Німці, але й ціла держава, а через те робота в держ. раді є неможлива. Сему не успів зарадити навіть новий регулямін, бо нема доброї волі до роботи. Держава має 53 мільони недобору, а він зросте, як зберуть ся делегації. Треба отже ощадности, але тут стають на перепоні Славяни і соціялісти,

котрі хотять бути популярними і всего домагають ся, але не ухваляють нічого. Ударемненє ухвали нових доходів спадає на соціялістів. Зв'язь парлам. стороництва ослабла, бо й коло польске захитало ся. Колиб мали з того вийти політ. труднощі, буде союз кермувати ся лише економічними зглядами. Дальше осуджує обструкцію Словінців і висловлює сумніви, чи в осени поправлять ся відносини. Нар дний парламент не оправдав покладаних на него надій, але робив усе, що було в его спромозі і тому буде спокійно вижидати близької будучини, в котрій нарід буде приневолений рішати про склад нового парламенту. (Є се отже виразний натяк на можливість розв'язаня державної ради).

Христ. суспільне стороництво ухвалило також резолюцію, котрою осуджує обструкцію, і жалує, що передчасно відрочено держ. раду, бо можна було обструкцію побороти. Дальше висловлює надію, що правительство сильною рукою витворить услівя, які давали би поруку правильної роботи в парламенті в осени. На останку зазначає, що в національних справах треба поборотувати всякий радикалізм, а єднати народи до спільної роботи економічної на основі згоди і мира.

Соціялістична відозва признає, що парламент не сповнив своєї задачі, а на останку також вказує на се, що національні спори довели до повного розладу. Стороництва більшости не довели до ухваленя справедливого вимаганя Італійців в справі правничого віділу, але славянська і німецко-національна коаліція станули також перепоною внесеню д-ра Адлера в справі заведеня шкіл національних меншостей. Сі стороництва не хотять допустити ані до розв'язки поодиноких національних питань, ані цілого їх обсягу, а опутані цілою сітою національних окликів, не можуть вайти дороги до мира, до права і до роботи!

Вісти подавані про речинець скликаня державної ради не мають ніякої основи, бо правительство передовсім буде приневолене подумати про можливість урухомленя чеського сойму і уладженя тамошних відносин, щоби витворити можливість до успішної роботи в державній раді. На всякий спосіб перед листопадом держ. рада не збере ся.

Угорске правительственне стороництво праці предложило вже соймови начерк адреси до Корони. Нова ера має находити ся під знаком лібералізму. Притім після заповнення сего начерку має бути привернене порозумінє між Короною і народом, а цілію угорских змагань кожного часу має бути двигненє і скріпленє одностайної „угорської держави“. По кількох натяках на конечність скріпленя державного кредиту, податкову реформу і деякі проєктовані господарскі і суспільні реформи, займає ся начерк адреси банковим питанем.

Сказано тут між иншим, що публична опінія заявила ся за платбою готівкою, і колиб з сею справою зволікано дальше, то се захиталоб поглядом тих, які думають, що спільність банку є корисною для Угорщини. Се виглядає на погрозу. В кождім разі ставить угорска правительственна більшість між продовженем банкового привілею а платбою готівкою junctim, а останньої домагає ся так рішучо, що не хоче на перше згодити ся без другого.

Супроти Хорватів заповіджено братне поведєне. Дальше займає ся начерк основно ріжними реформами в адміністрації, в правнім житю, в комунікації, а крім сего справою католицької автономії, уладженем справи конгруй і шкільництва. Заповідаючи реформу війскового закону, жадає одначе начерк адреси в відплату за се переведєне т. зв. „програми девятки“ з 1908 р., якої творцем є теперішній духовний проводир стороництва гр. Стефан Тіса. Ся програма містить, як звісно, домаганє змадаризованя війскових виховуючих заведєнь і офіцерского тіла в угорских полках, а крім сего домаганє відповідних хоругв і емблемів.

Що до виборчої реформи, то домагає ся начерк, щоби загальне виборче право було оперте на ліберально-демократичній поступовій основі, о скілько буде загарантований управнений вплив інтелігентнїших живел суспільности і народний характер угорської держави. Отже вихо-

дять з сего, що виборче право в Угорщині не буде загальне! Вкінці займає ся начерк заявами що до заграничної політики, натяком на угоду з 67 р., а вкінці складає желаня монархови з нагоди 80-их уродин.

Заграниця.

Іспанський президент міністрів Каналехас здемаскував ся зовсім. Доси затаювало іспанське правительство свої властиві ціли, а Каналехас підносив все при кожній нагоді, що має надію поладити спір між Іспанією і Ватиканом в мирний спосіб. Тепер одначе поступив він инакше. Коли єпископ Мадриту піддав в сенаті оба королівські декрети дотично релігійних товариств і XI. артикула конституції критиці з правничого становища, відповів Каналехас, що або се питанє буде розв'язане мирно в порозуміню, або правительство само его розв'яже насильно. Але згоди не буде доти, доки будуть естувати доктрини, яких не можна допустити. Не можна ніколи допустити до преси на державну політику, до панованя церковної влади над державною. Є релігійний елемент, який вдер ся на область, на якій не має нічого до діла. Для Іспанії надійшла хвиля, зробити рішучий крок. Чи скорше, чи пізніше, треба его зробити, отже найже Іспанія его зробити.

З Крети надходять в дальшій тягу непокоячі вісти. І так сторонництво, яке домагає ся від музулманських послів присяги для грецького короля, зростає з кожним днем. При зібраню народних зборів сподіють ся заворушень. Держави застановляють ся над тим, який ужиток зробити з воєнних кораблів. Правдоподібно в разі, колиб Кретийці дальше заховували ся так само зглядом згаданих послів, тоді міжнародні залози висядуть на сушу, щоби привернути порядок і беречи суверенних прав султана.

Просимо відховити передплату.

Новинки

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Самсона преп.; римо-кат.: Амалії д. — В понеділок: руско-кат.: Карпа і Івана; римо-кат.: Пелагії муч.

— **Посвячене церкви в Новім Місті.** самбірського повіта відбуло ся на Зелені свята величаво. На посвяченє прибув Ексц. Єпископ Чехович, а до асисті стануло около 30 священників. Народа, що стягнувсь аж з Бірчи, Ліска, Самбора і Львова, щоби побачити сю прегарну стилеву святиню, було понад 20.000. Поважного настрою додавало велике число процесий, а се з 24 громад: з Болчи, Болозви, Товарні, Конева, Букова, Лютовиск, Грушатич, Вибла, Боршевич, Пацькович, Підмостич, Передільниця, Грабівниця, Городиска, Буневич, Добромила, Ляцка, Губич, Трушевич, Лопушенка, Кетини і місцева руска і латинська. Архієрей по дорозі вступив до місцевого костела і нової 4-класової школи, де відповідно промовив на тему згоди і любови обох католицьких обрядів та народностей. Підчас цілого походу і в церкві удержували лад чотири пожарні сторожі, се є місцева, з Посади новоміської, з Добромила і з Гучка, а пригравала місцева оркестра. Особлившу увагу звертало на себе 25 кічних козаків в козацкім строю.

— **V. звіт дирекції ц. к. гімназії Франц Йосифа I.** в Тернополі за рік шк. 1909/10 містить на вступі порівнюючу студію Віктора Петрикевича п. з. „Літопись Самійла Величка а „Woyna Domowa“ Самійла Твардовського“ на 48 стор.

Дальше наступає властивий звіт, який знає ся списом збору професорів. З него дізнаємо ся, що крім директора д-ра Омелана Савицького було в гімназії 26 учителів до обовязкових предметів, а 3 до надобовязкових. В сім році ученики заложили научний кружок з власним зарядом під доглядом професорів. В кружку було 8 відчитів з різних областей науки. На фізичний розвиток молодіжи звернено багато бачности і дбалости. — Ученики утворили 8 дружин гри в копаного мяча, заохочені відчитом про сю гру, виголошеним проф. Ів. Боберским зі Львова. Крім того вправляли ся ученики в бігу до мети, грали в межівку і ин. гри та забави. В прогульці на хліборобську виставу до Стрия брало участь 76 учеників, на Товтри 64 уч., а на Чорногорі 25 учеників. Прогулькам і забавам проводив проф. Сидорак. Убогою молодіжю опікувало ся „Тов о св. о. Николая“, яке 1909 року уділило 661 К завопом, 120 К беззвотних позичок, а 1910 р. 700 К позичок і 152 К

запомоги. Мундурковий відділ сего Тов-а закупив 1909 р. убрань за 946.50 К, а в 1910 р. спровадив за 843 К сукна і давав вшиті з него однострої ученикам на малі ратальні сплати. Тов-о св. о. Николая удержує також бібліотеку шкільних підручників і з неї позичило ученикам коло півтора тисячі книжок. 194 учеників мешкало в 4 бурсах. З запомогового фонду для убогих учеників під зарядом дирекції уділено 265.07 К запомоги.

Статистика учеників. З початком шк. року 1909/10 прийнято 683 учеників, в році виступило 71 уч., а класифіковано 616 учеників. Всі ученики признали ся до рускої народности, а після релігії було 613 гр.-кат., 2 римокатолики а 1 мойсеєв. вроісп. Після стану родичів було синів: селян 421, міщан і слуг державних 112, священників 47, урядників 18, нар. учителів 18. Шкільну оплату в I вівроці платило 61 учен., а в другім 79 уч. Гімназія мала с. р. 17 відділів, а се I і III кл. по 3 відділи, VIII — 1, а инші по два. При класифікації було зрілих з відзначенем 71, зрілих 453, зрілих влагалі 26, незрілих 31, поправку одержало 34. Незрілі разом з поправками становлять 11.8%, значить вислід класифікації в порівнаню з львівською рускою гімназією є о 5% ліпший.

— **Соکیلське свята в Чорткові.** З Чорткова пишуть нам: На день 3. липня с. р. ладив ся Чортків до торжества посвяченя прапора „Сокола“ на Вигнанці, першого окружного здвигу Соколів Чортківщини і великого народного фестину сполученого з фантового льотерією. Комітет під проводом проф. І. Коссака енергічно взяв ся до діла і 2. липня все було приладжене. Наспіла страшна вість про смерть бл. п. студента Коцка. На „Народнім Домі“ зависла чорна хоругва, на мурах міста показались оповістки, що з причини страшних подій на університеті фестин відкладає ся.

Прийшла неділя 3. липня. О 9. годині коло „Народного Дому“ здвиг народа: зі всіх сторін надходять карні відділи Соколів, Сокілок, Січовиків. Уставлено похід. Вигнанка з головою А. Дряжньовским, всі в шеломах, відтак стяг дівочий з Шульганівки, Січовники з Білобожниць, Соколи з Базару, Росохача, „Січ“ з Паушівки, справний стяг Соколів з Бичковець, Соколи зі Скородинець, Калинівщини і т. д. Стяг за стягом, переплітано: раз мужеский, раз дівочий, карні ряди з піднесеними головами; на перший покіл 400 Соколів стало в ряди. Похід перейшов поважно через місто (без музики) до церкви на Вигнанці. Тут свячено прапор, виконаний „Доставою“. О. радник Росткович, парох Чорткова, відправив службу Божу в асисті о. Кливака з Вигнанки і о. Черника, катехита семінарії учит. Перед самим посвяченем виголосив о. Кливак патристичну проповідь. Посвячено прапор; хрестні родичі і відоручники товариств вбили памяті цвяшки і перед рядами Соколів і тисячного здвигу народа стає на трибуні адвокат др. Антін Горбачевский. В руках прегарний прапор, чорною крепою вкритий, з буйним вітром шелестить — сурмач грає гейнал — а зворушені вагою хвилі Соколи і тисячки народу слухають пориваючої бесіди дра Горбачевского. „Горі ім'єм серця“ — зачав бесідник; горячими словами підніс серця всіх — вказав на ясні цілі нашого Сокілства, взивав всіх до праці і єдности, а красна доля нас чекає. І знов рушив похід — поважний сумний похід — бо на переді прапор — чорною крепою вкритий прапор. В „Народнім Домі“ гостили вигнанецкі Соколи своїх гостей. Пополудневу програму, вправи Соколів і фестин відложено на вересень. З нагоди посвяченя прапора жертвував „Сокіл“ в Вигнанці 50 К на памятник Тараса Шевченка в Києві. — *Учасник.*

— **Купони на річ Р. Т. П.** З міста пишуть нам: О скільки собі пригадуємо, то від лютого 1910 р. розпочало Р. Т. П. збирати гроші від рускої купуючої публіки у Львові при помочи купонів, які видають купці на жадане купуючих. Се хоч не велике жерело доходу, однак приходить оно в поміч Р. Т. П., котре мусить видавати величезні суми на бурси і школи удержувані Товариством з лепт нашої суспільности. Що доходи з сего, як довідуємо ся, не великі, то вже просто вина нашої купуючої суспільности, яка не знає, чи з байдужности до народної справи, чи з несьвідомости не жадає купонів від купців. Колиб купець знав про се, що мусить дати купон, то він постарав би ся о них в Р. Т. П. Буває і так, що купець відказує ся від даваня купонів побоюючись бойкоту зі сторони польської боївки. Однак наша суспільність не повинна сим аражуватись, але при кожнім закупні жадати купонів на річ Р. Т. П. Ми не жадаємо % у від польських грошей, а від своїх, а за заплачені свої гроші ми маємо право і мусимо жадати купонів. При тім ще одна замітка. Буває, що коли купець маючи купони, не хоче їх видавати або не може (бо могло забракнути) то дехто сейчас іде до редакцій часописів і оголошує о тім публічно взиваючи до бойкоту. Чи не ліпше би було замість публічно якогось купця п'ятнувати, котрий задля ріжних причин не міг купуючому дати купона, чи не ліпше подати се до відома Рускому Тов-

педагогічному, яке саме є міродатне оголосити публічно, чи сей або той купець має купони, чи їх не має, або звернув. — *М. П.*

— **На львівському університеті** розпочала нині локальні оглядини судова комісія, зложена з 12 членів: надрадника Рибіцького, надпрок. Франкого, посл. д-ра К. Левицького, адв. д-ра Старосольського, 2 львівських і 2 віденських рушникарів, фотографа, інженера намісництва, секретаря і вознього університету.

На внесенє прокуратурі арештовано ще акад Теодозія Ставничого з Перемишлян.

— **На славянськнм конгресі** в Софії як звіщає дописник „Галичанина“, явили ся з „руських Галичань“: о. Василь Залозецкий, о. Амвросий Полянський, двоє гг. Павенцьких і г. Лісковацкий (очевидно задля того не міг явити ся там др. Дудикевич, бо прийшло би до карамболі).

— **З Перемищини.** В Поздзяч завязала ся „Спілка ошадности і позичок, стовар. зареєстр. з необм. порукою“. Головою заряду вибрано о. Йосифа Преторіуса.

— **Приют для слуг в Тернополі.** Товариство „Жіноча Громада“ в Тернополі отворило з днем 1. с. м. приют для слуг, що містить ся в локалі при ул. Крашевского ч. 18. До приюта приймають ся слуги на час гляданя служби, однак не довше як 14 день. Слуги одержують ошкіу і мешканє, о харч мають старати ся самі. Слуги, які хотять користати з приюта, мають вписати ся в члени приюта і платити по 20 є місячної вкладки.

— **Нещаслива пригода.** Син о. Дудика в Воробійці, ученик II. класи гімна., прибувши на вакації, сів на коня. На нещастє кінь наполохав ся і хлєпець упав, і потовк ся так тяжко, що до двох днів помер.

— **Що край то инший звичай.** В однім краю дають жите в обороні вітчизни, вдругім в боротьбі за свободу, в иншій за університет, а в Зєдивених Державах півн. Амер. мордують ся за циркову „ідею“. Збішко Циганевич, звісний польський атлет мало що на власній шкірі не знав сего від своїх „родакуф“ і утік з Америки до Кракова. П. Циганевич був довгі літа непоборимий. Польска преса виписувала єму похвальні гимни і супровожала его по цілм світі згадками як великого героя. Аж недавно донесено з Америки, що Збішка положив якийсь американський атлет вправді не трупом, але.. на обі лопатки. Та сама преса накинула ся зараз на Циганевича, що наніс сором цілому народові і закинула єму, що дав ся перекупити за 100 тисяч доларів. Американські Поляки поставили ся дуже грізно до Циганевича, бо програли великі заклади. Збішко мусів утікати і зарік ся виступати в тих містах Америки, де є его „родаци“. То само борбництво довело недавно в півн. Америці до кровавих подій межі „білими“ а муринами. На нещастє мурин Жонзон поборов найбільшого американського боксера ЖЕфрїса. Страх! Цивілізовані „білі“ обурені брутально кинули ся на муринів до кровавої відплати по всіх містах. В Новім Йорку упало трупом 14 осіб, а ранених сотки. В Пітсбурзі, Філадельфії (24 трупів і поверх 250 ранених), Ст. Люа а найгрізнійше в Льос Анджелиос, місци уродження Жонзона, вибухли страшні погроми муринів. В місті Кейстон взяли верх мурини і відплатили ся „білим“ за инші місцевости. Поліція була безрадна, бо люди мордували ся, як дикуни, ножами і револьверами, або вшали одні других на ліхтарнях. Се вершок американської культури!

Посмертні оповістки.

— **Марія з Петрушевичів Коцюбова,** вдова по пароху в Верчанах, мати проф. д-ра Михайла Коцюбоу, упокоїла ся у Львові дня 8. с. м. 81. р. життя. Похорон відбуде ся в неділю о 4. год. по полудни. Покійна визначала ся всіми красними прикметами рускої священної жєни і мала велике поважанє у всіх, що її знали. В. і. п.!

Наука, штука і література.

— **В вильчєнськнм тижневнику „Наша Ніва“** з дня 7. с. м. напечатано новелю Василя Стефанька „Ангел“ в білорускнм перекладі Р. Земкевіча.

Спомини про Б. Грінченка.

(Конець).

Пам'ятаю, зійшли ся у їх ми всі четверо земляків. Се було пізно у вечері, за кілька днів до катастрофи. Хорому було ніби трохи красше. Се вже тоді значило, що він переживє ніч і день. Коли людина має от-от вмерти, тоді пев-

ність, що вона не умре отже зараз, а от завтра, може навіть, після завтра, адже ся надзвичайно радісно, мов небезпека взагалі минула, мов якісь двацять чотири години ціла вічність. Все навколо наче проявилось і дихать стало вільнійше. Чудну психіку мають люди, як над їх головою от-от ударить грим.

Коли ми сиділи і розмовляли, з хати хого вийшла Марія Миколаївна і подала папір. То були списані нею під диктовку Бориса Дмитровича, читання про те, коли і які йдуть потяги, де міняють ся, коли прибувають; дала і вернула ся швидше назад.

На нас ся записка зробила страшне вражіння. Якось мов все стало в одну мить иншим.

Хата мов стала нища, світло засвітилось зловісно. До одчиненого вікна приступима чорна загадлива ніч, заглядала у хату наче темна непереможна сила, яка кожду хвилину могла увійти, взяти кого з нас і ми нічогоб не могли зробити, нічого!

Було чути як в темряві ворухило ся море. гомоніла невідомо всесильна природа, вона стояла біля самих стін мов ворог, мов владар, її не могли втримати ні мури збудовані людськими руками, ні одчай і горе людске. Вона тут наважила ся взяти собі жертву і візьме. Не сьогодні, так завтра, після завтра.

І справді минула ся ніч, друга, а на третю Бориса Дмитровича вже не було на сім світлі.

Смерть не тяжка була. Як заснув.

Лежав спокійний, замислений, наче осіяний непримітною ласкавою усмішкою. Хотілось стояти і все дивити ся на него, намагаючись вгадати ту велику таємницю, котра его — ще кілька годин назад живого духом і тілом зробила таким непорушним, мовчазним, недбалим до усього того, що діє ся навколо.

Не вже той дужий, багатий на думки і почування дух міг звикнути так мов его й не було ніколи? Се здавалось неможливо. Здавалось щось таємне, невидиме було над нами і навкруг нас. Хотілось прислухатись та придивлятись з надією почути, чи побачити щось таке, що зробить зрозумілою смерть.

Минула ніч. Кризь вікна став входити ранок. Над морем засвітили ся рожеві і золоті хмари, ще темне і холодне хвилювало море, защебетали пташки.

Починав ся перший день.

В той день як трумну мали виряжати в дорогу, повів холодний вітер, «вітер з Росії», навів на сопе хмари і погода стала непривітною, осінною. Поблідли різнобарвні килими трояндових плянтацій, хмари затемнили зелені гори. Проти сивого неба різкими обрусими чорніли струнки кипариси, що обступили капелю, де дожидав ся останньої подорожі великий син далекої України.

Згіря, на котрому стоїть кладовище, все поросло пожовклою на сонці, травою, чебрецем і зеленою березкою, що розсипала скрізь свої рожеві зірочки. Пахне сухим сіном, чебрецем Пахне степом.

У темній маленькій капелі прибраній пальмовим гіллем навкrest, стоїть дубова труна покрита трояндами.

Приходять люди, беруть трумну і по мармурових сходах поміж густими хрестами, тихо несуть у нив.

Через який час по білій битій дорозі посуває ся чорний катафалк, а за ними йдемо ми земляки та купка Італійців, з яких один несе червоний трояндовий вінок і червона довга стяжка має у повітрі.

Навколо ворухить ся життя. На вулиці грають діти, біля порогів стоять високі чорноокі люди і жваво розмовляють. Коли трумна наближає ся, всі втихають, поважніють і серйозними смутними очима проводять трумну того, хто, як они чули, був великий чоловік, що все життя працював для рідного краю, віддав ему свою єдину доньку і замучений власним і народним безталаннем, приїхав умирати серед їх вічно зеленої, вічно заквітчаної природи.

Тільки потяги пробігали поуз, не зупиняючись, не втишаючи гуркоту. Як шалені они поспішали ся туди вперед, куди тихо посувала ся трумна.

Вечерів... Коні зупиняють ся перед стацією, трумну несуть у вагон. Він з середини увесь убраний пальмовим гіллем, трояндами, різним клечаням, поміст потрушений травою та квітками. Наче хата у нас на клечаній неділі.. Повітря наповне пахощами клечаня та трави дурманить голову, нагадує минуле, нагадує далекий наш край і не розумієш часом, що се діє ся і де діє ся.

Трумну становлять посередині, кладуть вінок. З гурту Італійців виходить один і зупинившись говорить коротеньку, але щирю промову кінчаючи:

«Ми не хотіли щоб ти одїхав з нашого коханого, прекрасного краю без того, щоб ніхто з нас не сказав тобі слова прощання. Прощай, ро-

бітнику, що стільки зробив для свого краю, стільки страждав за него. Ми, Італійці, складаємо тобі останю пошану».

Тихо. Потім рух. Приходять запечатувати вагон. Нічого тут стояти, все вже скінчили. Вирядили в останню подорож... Сеж на подорож до дому, про яку він ще так недавно, ще так недавно розпитував ся, про яку мріяв, до якої готував ся.

І ось ся подорож здійснила ся: Потяг відійде тоді, як чорна ніч спустить ся і як ні одна зірка не світити ме на небі покритому чорними хмарами, що нагнав північно-східний вітер «вітер з Росії», і убрав ними ясне небо наче в жалобу. Повезуть дубову трумну, на якій будуть вянуги і осипати ся червоні троянди, через гори і долини, через річки, повз великі чужі міста повезуть день і ніч, день і ніч...

Через кілька хвилин почув ся гуркіт потягу, що приходив до стації. Зупинив ся, чути було, як чіпляли жалібний вагон, а потім знову розліг ся гуркіт і потяг рушив. Гуркіт й знову помазу затихали, затихали і затихли зовсім... Борис Дмитрович поїхав на Україну...

Надія Кибальчич.

Ospedaletti, Italia.

Телеграми

з дня 9. липця.

Софія. (Болгарска агенція). На вчерашнім бенкеті проф. Погодін вніс тост в честь присутних на зїзді Поляків і Українців. Гр. Бобринський відповів на сей тост тостом в честь тих, котрі не є зрадниками славянської справи.

З причини сеї події відпоручник „Общества єдиненія Славян“ в Одесі оголосив в дневниках заяву, що доти буде держати ся осторонь від російських делегатів, поки они будуть під проводом Маркова і Бобринського.

Відень. Укр.-руський клуб оголосив вчера по своїм засіданю два комунікати. В однім обговорює загальну ситуацію парламентарну а в другім заявляє, що вину відроченя парламенту оголосить в першій мірі правительство а в другій польске коло.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. липця 1910.

Найгарнійша сензація.

Щоденно о 8. год. вечер представлено в неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлено. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашення

комнат і Читалехь!

**ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і
МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром**

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибутком з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвінський на пам'ятник Т. Шевченкови в Києві.

Лекцію на седі

приймає приватний інструктор, Степан Біляк, студент прав, Львів, ул. Льва Сап'іги ч. 85.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжжя і знарядів господарских, від шкідлих огневих під корисними умовами,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголосеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Львова	5:30	8:55	1:30	5:45	10:0
Кракова	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:8	11:45	4:25	7:41	11:2
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:0	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:33 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 K	1:20	4:10 З	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:23	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A
Зі Львова відходять до					
Львова	3:45	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:56
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	2:30	—	7:10	11:35 З
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 Л	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:35	6:39 K
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

A = лише в середі і суботи. — B = від 1:6 до 30/9 щоденно; B = в день перед кождою неділею і святами обох обрядів. — D = в день по кождій неділі і святах обох обрядів. — E = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. свята. — Z = від 16. до 30/9. щоденно. — K = від 1/5. до 30/9. щоденно. — L = від 1/6. до 31/8. щоденно. — H = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. свята. — P = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. свята.